

ГЛАС НАРОДА.

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

„Глас народа“ излази сваке недеље на табаку. — Цена му је на годину 3 фор., на осам месеци 2 фор., на четир месеца 1 фор. аустр. вредн. — Дописи се пишу уредништву а претплата и огласи администрацији „Гласа народа“ у Нови Сад. — Огласи наплаћују се од ретка оваких слова 5 нов. и 30 новчића за жиг сваки пут.

БРОЈ 20.

У НОВОМЕ САДУ, У НЕДЕЉУ 20. МАЈА 1873.

ГОДИНА III.

БОЛЕСТ ВРЕМЕНА.

У данашња времена намнскиде су се непаметним васпитањем, лудом модом и хрђавом навиком потребе за живот. Још пре двадесетину година живели су стари наши много простије, штедили су сувишак од своје зараде и слатали су што но реч беле паре за црне дане. Данас имаде на све стране обилно заслуге, има стотинама начина, којима вредан, поштен и штедљив радин набавља себи све што му је нужно за живот, а да меће по нешто и на страну. Али имаде на жалост велики број људи, који су свигли на добар живот, на равнорсна уживања а отуд зар ослабила им је снага за рад, па се премивљају и довијају, како би олаким начином, без многог труда и зноја дошли до масних заслуга, па да отуд подмире и нужне а и уображене потребе свог, често раскошног живота.

Има данас много људи, који су у каквом чину и достојанству, који су трговци и занатлије, па нису задовољни са оним, што по свом положају зараде и заслуге. Развезеним животом свигли су на многе сујетне и скупе страсти. Многи су увртили себи у главу да су најнесретнији људи на овоме свету, ако своју кућу нису застрли свилом и кадифом, ако нису у стању да дају ручкове и забаве, ако своју жену и децу не одевају у свилу и скерлет, ако своје младе госпе не окивају у злато и драго камење. Други сматрају за своју највећу потребу, да понеколико сахата преседе у кафанама и гостионама. Многима се не би милело ни живети, кад не би могли да се извозе на својим лепим кочијама, опет други уврте себи кијамет болештина у главу, па путују сваке године у горње земље да се конзултују, да обиђу по неколико илица. Али мимо све то има једна болест а та је најужаснија, која чини да нам наше дерни цепови изобилују великом правнином. Нема нам на свету пара у надметању. У нас се и мушко и женско надмеће, да је којом срећом у добру и у врлинама то не, него — у трошењу и расипању.

Из таквих и многих других сличних побуда ушло је данас код нас у моду, да много и премного тро-

шимо на своје живљење. Из тога је опет изишло то, да многи од нас једва хватају крај с крајем а многи живе на божију вересију. Према томе свако се то обзире на све стране, како ће на брзо и лако заслужити много новаца, да може да корача напореда са осталим светом по данашњој моди.

Док су времена била боља, ајде још и Бож' помози. Али ево ударише неродице и хрђаве године. Стадоше послови и умалише се заслуге, а уобичајене потребе остадоше исте толике. Нико и не мисли да се ограничи и умери у својим уживањима, јер свако држи да не може мимо остали свет.

Отуда је то, да многи напуштају солидан посао и привреду, јер веле да се више не исплаћује. Бацило се све живо на спекулацију. Мушки и женски ударише у картање. Не картају се дугог времена ради, већ се картају да добијају. Данас се већ и не сања више онако, као што се некад сањало. У уживањима огревла душа наша заноси се и у сну, те сања све неке „нумере“ или бар такве санове, који се по мисирском сановнигу дају свести на извесне бројеве. Чим се устане не мисли се на посао и на привреду, него се распитује за будимски и бечки „цихунг“. Срећа се полаже час на терно, час на сеготерно. Ко хоће да баш ухвати срећу за уши, тај купује „промесе“. Не мари за ситне добити, њему је „хауптрефер“ идеал. Нема готово ни једне боље куће наше, која не улаже новце у разне „ловове.“ Сваки живи држи да му је суђено, да се брзо и скоро обогати. Многима је најмилији посао да зидају златне куле по ваздуху, да нижу и описују све красоте, што би их уживали својим богатством. Наместо да се напрежемо у трајном раду, наместо да се умеравимо у уживању и трошењу, наместо да се надмећемо у штедњи и чувању — бацили смо се на коцкање, картање и лутрију и тражимо у томе себи спаса.

Ако је још когод сумњао, како је то врашки опасан посао занемарити свој посао и свој рад, па се бацити у пусто спекулисање — тај се могао сада ових дана, из русваја на бечкој и пештанској берзи уверити, шта вреди то спекулисање. Не зна се ни броја, колико је њих сатрло своје имање у тим

несретним спекулацијама. Велики је број вредних и штедљивих људи, који се полакомише на лаке и велике добити, па поверише све оно, што су трудоми знојем кроз толико година стекли, варалицама или уложише у артије од вредности, па се њима коцкаше као и другом коцком и картом, жудећи да се брзо и лако обогате.

Обично се вели хрђаво је испало — али је могло и добро испасти. Та то је онај враг што је у торби! А ко би викао на коцкање и картање, кад би оно доносило све само добитке?

Још само неколико оваких и већих русваја — па ће се свет опаметити и вратити староме извору богатства и благостања — раду и штедњи.

Ми поменусмо ову болест нашега времена, да наш свет још док има каде, дође к себи и да обнови врлину својих старих који су били вредни на раду, умерени у уживању, прости у живљењу и коју су и онда када је било хрђавих и оскудних година својим даром и својом марљивошћу налазили толико привреде, да су боље живели него ми и приштедили леп иметак и својим унуцима.

—X—

О В А С П И Т А Њ У

Како треба казнити децу.

Истина, да нема ништа непријатније, било у школи било код куће, него кад се мора да казни. Има људи, који су у томе разнога мњења: једни веле треба да се деца казне, а други опет од тешке љубави — и слабости пуштају их да чине шта хоће. Но свуда су ипак дошли до те увиђавности, да се казнити мора, тако је било од вајекада, пак ће богме бити свагда, догод се људи рађају као људи, а не као анђели. Стари неки римски филозоф већ је одавно рекао, да ниједан паметан човек не казни зато, што је неко згрешио, већ с тога, да више не греши. Казна, која свагда мора бити удешена према преступу, нарочито је нужна код деце, и по речима старог филозофа има ту цел, да човека поправи; а то ће бити онда, када се казна паметно изврши, кад се не употреби зато да се дете криви и мучи. Казна дакле може бити од велике користи и прави лек, што после и сама деца, кад одрасту, с благодарношћу признају. Питање је само како треба да се деца казне? И то је баш оно, у чему греше многи родитељи и учитељи. Имали кога од нас старијих, који се не сећамо оних тиранских, грубих каштига старих учитеља? Кад знамо, како је мало дете нежно, осетљиво, па кад онда узмемо оне страхотне каштиге, која нам се јежи. Помислимо само кад дете незна рачуна, онда премудри учитељ шчена га за главу па њом о таблу — да боље схвати! Па онда оно скандаловно безсрамно фиргазање, где се кукавно дете скоро голо мора да свуче пред целом школом и пред учитељем, те га онда почне највећи ученик поквашеним брезовим фиргазом по голом ши-

бати, а оно се кукавче као црв превија и пишти. Имена таквих мучитеља а не учитеља требало би да се забележе у историји васпитања за вечна времена, да се потомци гнушају и гаде таквих зверских људи, исто као и разних тирана, о којима читамс по светској повесници. Но има и родитеља, који своју децу тако тирански туку, да човеку стане памет; ту ћемо наћи читаве системе: једни ухватс за уши, па их дижу у вис, други за косе, неки опет бију децу корбачем, кајишима, чибуцима, штаповима, газе их ногама и ваљају их по земљи и т. д. и т. д. гнусно је и само рећати та разна мучења, а да камо ли их гледати. Има родитеља, и учитеља који децу радо казне јавно да и други виде, примера ради. Амо спадају све јавне казни и за одрасле људе, као: јавно батинање, метање у класе, вешање, пушкарање, и т. д. све саме грозне ствари, које данашни човечији век једно па једно увида. Такове јавне казни не ће човека поправити; оне још већма затупе, угушују боља осећања, кваре јавни морал, и често се догађало, да су још онога дана нови злочини учињени, када је какав зликовац јавно погубљен. А видимо на жалост, да таквих обичаја још и дан данас има. Погледајмо само у породични живот. Зар не ћемо често видети како гдекоји отац своје дете баш онда бије или најужаснијим речма грди, кад је когод дошао у посету; па још веле, да су хотимице тако радили. Гдекоји имају обичај, па избију децу усред друштва, па и на соваку, где се деси; други опет натерују, да пред свом чељади, пред браћом и сестрама, морају да пољубе прут, да јавно моле за опроштење и т. д., а то су све саме ствари, које нису само гадне, него и опасне, па на то многи и непомишљају, шта се све из тога може да излеже. А како је тек по школама и другим васпитним заводима?! Има случајева, где је дете у школи пред званичним особама, свећеником и пред скупљеном омладином јавно кажњено; има примера и по иначе ваљаним школама, где су кукавно баче у школској дворани пред учитељима и осталим ученицима казнили због лењости, непажње, нечистоте и других подобних ствари, па још пре тога морало је само да донесе прут, а после да га опет однесе.

Искусни људи тога су уверења, да такове јавне казни другима јако шкоде; јер оне убијају у нејаком детету свако честољубље те постају баш онда упорна, сурова и немаре више ни зашто, и душевно отупе за сваку срамоту и погрду, па с тога је многа племенита душа пропала. Јавне казни проузрокују још и то, да се човек или дете сматра као неки мученик, и то га одвраћа од васпитача, па га мрзи, место да га воле и поштује. Јер и кад га казне, оно хоће да види саучешћа; а кад га још ладно и суровим начином злоставе, онда се у њему покрене чувство, да оно таку погрду не заслужује и да је неправедан његов васпитач или у опште онај, који се стара о његовој будућности. Овде нам падају на ум занатлије, од којих

се гдекоји необичном суровошћу према својим питомцима — шегртима — одликују, тако, да је већ ушло у пословицу, да мајстор шегрта зато туче и злостави, јер је и он као шегрт тако прошао. Но онако се често и виђају зле последице таквога поступања, а то тим више, ако они, који су у таквим приликама, показују сажалења, као што то често бива, е онда је онај који казни, обрао бостан, што се тиче поштовања и љубави. Па још кад се кажњеном подсмевају и свете, као: „тако ти треба,“ „ниси боље ни заслужио:“ „не ће му бити ни врага“ „изео је тај више батина него леба“ и т. д. онда је сигурно да таков мученик ни на што друго не мисли, него како да се освети свом мучитељу и тако се нехотице подрађује освета у човеку још од малоће. Други опет, осетљивије нарави, остану за навек тужни и жалосни (меланхолични), а има примера, да су себи таква деца и живот узела, као што се десило са једним дечаком, што су га чешће пред комшијама тукли.

Што је дакле најглавније, такове казни не поправљају човека, а као што рекосмо још у почетку, цел је сваке казни да поправи; само тирани сурови, пакосни, казне и киње децу да срце кскале и да својој страсти задовоље, па онда уживају кад виде како им се сиром првић од бола преврја. Ал не ваља тако! Јер како ће се подићи такав, како ће он стећи уздања у себе самога, од куда ће он према своме васпитању наћи љубави, која је најбољи извор поправке? Дакле сваки паметан родитељ, васпитач, једном речи сваки паметан човек, треба до се клони таквог кажњења и мучења, као што напоменусмо, јер тиме се вређа светиња породичног живота. Та шта се пута завади њежна мати са суровим оцем, што је овај сина на мртво име истукао! Па какве успомене остављају такви призори у млађаној души неразвијеног још човека? Казна и награда, када се врше у тишини и разумно у породици, могу уродити дивним плодом; иначе постају опасне и штетљиве. Људи, који о тим стварима размишљају, у томе се потпуно слажу, те веле: Кад се дете казни, не треба никаквих сведока; учитељ није пандур, и препоручују, да децу не треба телесно казнити пред осталом децом и ђацима, јер ови гледајући туђ бол, и сами отупе, и они у својој детињској узбуђености мисле да је казна много већа, него што ју је дотични друг им заслужио. Кад казниш дете, не ругај се његовом болу, мада је како мален, већ чини своју дужност озбиљно, више жалостиво. Казни га мирно и достојанствено на само, не целом свету на видику. А још ако се родитељи према малом грешнику покажу срдити, ожалостити, потрешени, ако се слабо с њим разговарају, па све то тачно и доследно раде, онда ће тим више користити и постићи него противним начином. Укор,

опомена, у четир оба, па кад је од срца, кадра је више учинити, него све друге казни. * *

ИЗ ПРИРОДЕ.

Како је постала земљана кора

Ко је иоле посматрао земљу на којој живимо, ма само у својој најближој околини, могао је опазити да земља није једнака по облику и површини својој; — а ко се осврнуо и по даљним пределима, могао је ту неједнакост још боље уочити. На неким је местима земља сасвим равна, на другим опет осута ситнијим хумкама и брежуљцима, дочим неки предели показују — читаве низове тихих или виших брежуљака, брегова, читаве горе и планине. Ако се окренемо питомој Бачкој нема скоро предмета да нам око на њему застане, све је скоро непрегледна равница: а окренемо се само од Бачке, пред нама је ред високих планина и гора кићенога Срема. При таквим појавама нехотице се човек запита: шта је то? од куда то? Како је у опште постало то, по чему ми ходимо, како је постала земљана кора? На тако питање многи од нас слегне раменима, други опет подуже премисла без да знаде да си одгонене ту загонетку.

И ми ћемо сада да се позабавимо око тога, гледаћемо да одговоримо ма у колико на то питање.

Од када се знаде, да имаде људи, претресана је та ствар, па ма да је до данас прохујало силесија година, опет није сасвим на чисто изведена. Пошто ту нема никаквих сведока, људи су учени нагађали на различит начин, како је могла постати земљана кора, и гледали су да та нагађана буду што ближе вероватности; тако су проучавањем целе природе око нас, проучавањем закона који још и данас владају земљом, постале различите предпоставке (хипотезе), па таком се предпоставком хтело да протумачи постајање земљине коре, таквих предпоставака било је тма божији, неке су имале бар нешто налике на истину у себи, дочим су друге се јако огређавале о здраву памет. Од оних бољих предпоставака има једна која је најближа истини и које се данас највише научењака придржавају, а та је ова.

Мисли се да је садања наша земља била у почетку усијана густа течност као ђуле. А као ђуле стога, што се и данас види на свакој капљици воде и ма какве течности да одма постане еуглицом чим се на миру остави. Али земља није у таком стању остала. Као што се и данас види, да се предмети оладе, смрзну на ладноћи, тим што пуштају из себе топлоту, јару, тако се то збило и са земљом. И земља је као усијано ђуле или боље усијана поморанца, у сред васијоне, која је од ње свакако хладнија била, морала да губи по нешто од своје топлоте, јаре, те се на врх ње нахватала тврђа кора, исто као што се на леду или другом чем ух-

вати кора. Споља је земља дакле била мало стврдла ал унутри бејаше још усијана. Па као што лед бива све дебљи и дебљи кад ладноћа потраје, тако је и земљана кора бивала све јача јер се земља непрестано олађивала. А пошто се зна да и дан данас месец и сунце имају привлачеће силе на земљу, особито море, то се може помислити да је и тада било тог привлачења, те се усијана земљина течност заљубљала, те је тиме горња кора пораспадала се и опет слеђавала, док се напоследку није толико оладила да се кора због привлачења није сасвим распала, него је тек местимице попуцала, те тако пукотине постадоше. Кад се земља већ толико оладила, да се јара и пара могла згуснути у капље, појавила се и вода на отврдлој земљиној кори. Сада је и вода одпочела њезин занат. Ми видимо и данас, да вода излока грдне стене, те се ове сурвавају, видимо да вода носи собом дрвље и камење, па их ма где наслаже мутљагом, и опет нове делове собом понесе. Тако је вода чинила и тада. И онда је почела да на једном месту излоче што на кори а на другом да наслаже у грдним гомилама. Тако су морале постати планине, које се данас састоје из соли, гипса, бреча, а негде из грдних тавана угљевља, песка и шљунка. Поред тога није престало распадање коре земљине на појединим местима, јер се усијана течност све више ладила, земља се све више скупљала, а због тога је морала потискивати из средине још усијану течност на горе; и та истиснута течност или се уздигла чак до вршка тврде коре па се тамо оладила или се само мало уздигла па унутри изладила. Тиме су опет постале нове стене, а из тих стена сложени су они брегови који су названи вулканима, што још и данас бљују усијану течност из себе, или су већ одавна престали — умукнули. То истискивање понављало се више пута на различити мести, и отуда је да кроз планину што се из бреча састоји, продире каква тврда стена; отуда је да су се и те прве водом сталожене и наслагане планине промењивале мање или више. На неким местима земљане коре, вода је сталожила танке таване и тако су постале равнице зар, или су пак садање равнице биле корита некадањих, сад усанулих река. —

Ево, на такав се начин држи, да је постала ова земљана кора; а да је то могло тако бити, види се, да се и дан данас збивају такве промене; и данас сугђу неки вулкани усијане стене из своје утробе, те тиме нагомилавају стеновите планине; и данас се распада земља због земљетреса, постају пукотине; и данас се виђа како неки предели све дубље тону, како вода слаже муљ, дрвље и камење, а неке стене сасвим растапа и раствара, — па кад се то још и данас виђа и збива, зашто да се није могло исто тако и пре хиљадама милијуна година збити и збивати?!
(—а.)

УСТАВ И УСТАНОВЕ У УГАРСКОЈ.

VII.

Земаљски сабор, као највиши заступник државне моћи, може доносити закључке по своме увиђењу о свим земаљским стварима. На име:

1.) Доносити, увидати и тумачити законе може само законито крунисани владалац заједнички са сабором, што је на основу закона сазван; ван њих не може нико то право вршити.

2.) Особито је важно оно право зем. сабора, да од године до године гласа и одобрава земаљски порез и испитује рачуне, да ли је влада прошле године одобрен порез употребила на оне цели, на које је тај порез одобрен био. Без понуде и одобрења зем. сабора не сме нико ни разрезати ни утеривати порез; па за то, ако би се десило, да Њег. Величанство пре распусти зем. сабор, него што је овај прегледао државне рачуне, и за долазећу годину порез одобрио, онда се сабор мора сазвати још исте године и у то доба, да се како свршени рачуни, тако и прорачун за идућу годину могу претрести до краја године.

3.) Зем. сабор контролише да ли се закони извршују и у опште све оно што влада ради. У том обзиру има сваки члан зем. сабора права да запита дотичног министра или укупно министарство, па како поједини министар што је дужан да одговора даде, мора то чинити и цело министарство. Тај одговор или се просто узме на знање или се претреса, па сабор може или да одобри поступање министра или да изрази своје негодовање. Засебито се пак могу министри позвати на одговор; а) због сваког дела или наредбе, чиме је повређена зем. независност, јемство устава, наредба закона, слобода појединих, грађана или светиња иметка, које су министри у званичној дужности учинили или наредили; б) због проневерења повереног им новца ил других вредности или због протузаконе употребе истих; в) због пренебрегавања у извршењу закона из у одржању општег поредка и сигурности, у колико се све то могло учинити сретствима, што их при руци имају.

Дољња кућа има и то право да министре стави под оптужбу и у том случају пресуђује суд изгорње куће изабрани оптуженике.

Зем. сабор сазива краљ и то сваки члан горње куће добија засебно краљ. позивно писмо; жупаније срезови и краљ, вароши пак позивају се да даду изабрати посланике и да се посланици искупе у означеном року на сабору, Краљ обично отвара и затвара земаљски сабор. Приликом отварања иду у Пешти скупљени чланови сабора и великаши у престолну дворану будимског краљ. двора где се укаже и краљ. и прочита престолни говор, а тим је чином сабор отворен. За тим се искупе посланици у Пешту у заступничком дому, а горња кућа такођер у засе-

бној згради (за сад у згради нар. музеума) те одпочну радњу. Заступничка кућа пре свега оверовљује своје чланове т. ј. развиди дали су избори учињени и текли законитим путем. За тим се бирају председници, перовође и часници; склапају се одбори, одељци, који важња питања и законске предлоге најпре наособ претресу и тек за тим долази то пред претставничку кућу ради посаветовања. Законске предлоге подноси обично министарство; но и представничка кућа може наложити да министарство за извесно време поднесе ове ил оне законске предлоге. И поједини посланици могу подносити законске предлоге.

Ако је представничка кућа усвојила који законски предлог, шаље га горњој кући, где се опет у претрес узме. Ако горња кућа у нечем измене законски предлог представн. куће, онда се такав измењен законски предлог шаље натраг заступн. кући, која га изнова претреса. Само се они законски предлози морају подносити краљу на потврђење, које су обе куће у споразуму усвојиле. Такав заједнички усвојен предлог одлази од сабора путем министарства краљу на потврду. Закон се краљевским потписом и потписом председника министра враћа преко истог сабору, где се прочита, обнародује и у законској збирци обзнани и у верном препису свим судским властима разашље. Краљ има право да врати сабору непотврђен законски предлог.

Сабору могу подносити молбе и поједини и друштва али увек преко ког зем. заступника, саме се молбенице и поднесци приказују од председника представн. куће. На те молбенице доноси земаљски сабор закључке.

ШТА ВАЉА КОВАНЦИЈА С ПРОЛЕЋА ДА РАДИ.

Има кованција, који мисле, што више кошница и ројева, то ће се и више меда набрати, а не питају, колики је рој у кошници. Онако их њихово неразборито газдовање и омахне мало да не сваке године. Умешне кованције баш сасма противно веле, да једна јака кошница више вреди, него две слабе, па за то свакоме препоручују, да слабе ројеве с пролећа туђицама оснаже. Да се слаб рој оснажи доста је фунта чела, јер у фунту иде од прилике 5300 чела.*)

Да се рој не губи, ево и ово је лек. Треба само матичњаке исећи или уништити, а матичњаке сваки кованција лако позна.

Већ у месецу мају опази се у кошницама нов подсад, па ако је рој здрав, а оно ће челе лена топла дана заједнички као на неки теферич, и весело се играјући јаче зује, но обично. Тог дана ваља кованција своје пчеле добро да мотри, по што се тада најлакше може опазити, да ли се рој обезматичио или

*) На великим кованцијима, где челе и продају, стаје фунта чела нека 3 талира, од прилике 5 фор. 50 нов.

је матица још у животу. Ако се пчеле на брзо неврате у своју кошницу, паче се до под сам мрели мрак узмухају, па по кошници и око ње завијајући облећу, онда је матице нестало, и рој се обично разроји, јер је сад тешко матицу му наћи.

Тадар ваља још разгледати, да ли у чела имаде још меда, јер им меда у то доба треба више, но и када, да њим хране уљеве.

Кад које уљеште не има доста меда за храну уљевима, онда ваља из пуних уљешта додати меда у празнике јер ће се иначе кошница ометљати. Ако су кошнице све саме празнице, ваља челе хранити шећером. Скува се фунта шећера у четвртини (кварту) воде, па се то даје челама, али им се та храна као и свака друга течна храна, може давати само вечером, ако им се и об дан даје, оне се измету у праве зерове, па прождиру где год шта дочепају. Са таког храњења изроди се читав рат међу ројевима: туђице навале јатомице у кошницу, разграбе сву готовину из кошнице и убију матицу.

Највећма уди челарству и сатарује читаве ројеве то, кад се из дубеница вади читаво саће, јер тим се потамане многи матичњаки, у којима се матица роји и у које скупља мед.

Кад се ројеви роје, рука кованција вазда ваља да им је помоћница. Оне јаднице морају и својим уљевима да саграде окцаи да се саме за себе старају, да им кошнице не буду празне, кад „завеје Ђораван Анђелија“. Ако дочекају, да стане „свети Тома терати планине дома“, а у кошници нема смока, тешко ће која јадница дочекати пролеће.

Кованција у то доба ваља ово да ради. Што је у кошницама одвише меда и сувише старе воштине, то све ваља да повади; челама треба с пролећа да помогне очистити кошнице: зидове на кошници, лето, под у кошници, — целу кошницу ваља лепо да очистити; иначе саме челе морају то радити, а то је за њих и тешко и губе доста времена око тога.

Хоће ли који кованција послушати ове савете? — Ја бих се веома радовао.

(По немачком.)

—цки.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

— У Н. Саду 16-ог маја. Ово необично време утиче неповољно на рђом оболеле усеве. До скоро сенадасмо доброј жетви у жити али ова хладна клима шкоди много и ако тако устраје, неће бити ни половне жетве. Ако наступи топло и лепо време, још и које како, али ако овако остане зло и напачко. У Бачкој и у Банату су опет многе земље под водом. Због овог времена не ће се моћи ни репица урадити, те ће и ту много пропасти. Вода у Тиси и у Дунаву расте непрестано.

Житна радња. И на извањским пијацама распростиру се по усеве неповољни гласови те цене скачу. На пештанској пијаци слабо се довози, прошле недеље прометнуто је 60-70.000 цената. Као цене бележимо крајем прошле недеље: Шеница 87 $\frac{1}{2}$ по 8 ф. 10-25 н., 86 $\frac{1}{2}$ 7 ф. 85 — 8 ф. 5 н., 85 $\frac{1}{2}$ 7 ф. 75-8 ф., 84 $\frac{1}{2}$ 7 ф. 60 н. -85 н., 83 $\frac{1}{2}$ 7 ф. 50-70 н., 82 $\frac{1}{2}$ 7 ф. 35-55 н., 81 $\frac{1}{2}$ 7 ф. 10-30 н.

и то поглавито столно београдска и тиска из осталих предела 20-30 нов. јединице. **Раж** по 78 — 80 $\frac{1}{2}$ по 4 $\frac{1}{2}$ 65, руска 4 ф. 50 н. **Јечам** слабо га је на пијаци цена 3 ф. 15-55 н. **Зоб** за потрошак по 1 ф. 65-1 ф. 75 н. по 50 $\frac{1}{2}$. **Кукуруз** слабо траже а доста се довози банатски 3 ф. 40-42 н. друге врсте 3 ф. 25-40 н. влашки 3 ф. 35-3 ф. 37 н.

ПОДЛИСТАК.

ШТА НАРАДИ СЛАВИНА!

ПРИПОВЕТКА ИЗ ЖИВОТА.

Написао Панта Поповић.

I.

(Настављено.)

Сад ћу да вас исплатим рече онај, што је губио. Но неимаде ситних новаца те устаде и оде у крчмареву собу да тамо размене велику банку.

Крчмар даде грошићару неколико ситнијих банака и сексера, али нити он заиска од грошићара велику банку нити му је овај пружи. Само се један на другог слатко насмејаше.

За тим изађе грошићар с крчмаром из овога собе и даде сваком од оне двоце пет сребра све самих сексера.

Први шнур не доби чика Ловра, али други је његов; трећи га прође али четврти и пети њему одоше, па тако мало по мале па чика Ловрин шнур. Од сексера, што она двоца имаше остало је сваком само још за један два шнуре. Чика Ловра науми да их уједаред шпренгује. Он беше први на реду.

— Мајз виза.

— Е нећемо тако, чик' Ловро! нисмо се тако погодили.

— Сексер виза а два бесер, ко иде?

Грошићари се почешаше по глави, али дадоше.

— Кад је тако, чика Ловро, ова те кошта три сексера рече мешало!

— Кошта.

— А ова пет?!

— Дајем,

У банци беше више од 10 фор. све самих сексера.

— И —

— Ја имам трипут, виђну један.

— Ја имам „бунст,“ прихвати други.

— У мене је „андраш“ (ајн унд драјсиг) додаде трећи.

— А мој је „фирмал,“ насмеја се чика Ловра и привуци банку.

— Сад плати, вина; кад си толико добио, понудиће бирташ чика Ловру.

— Три олбе вина! заповеди чика Ловра, и вино дође и плану.

— Дај још три за душу; жедног треба напојити. Попише се и те три и стаде се даље мешати. Већ се и у чика Ловриној глави мешати почело. Он би можда и одустао, да га вино неподбада.

— Сад нећемо више тако на високо! рече онај; што меша карте и даде чики два кеца.

— Шта нећемо? Банку на среду које момак! Да поплашите чика Ловру, трагу вам вашу.

— Е чико, тако није уречено!

— Па сад урецимо!

— Добро, добро, добро, и сва четворица метуше по форинту у визу.

— Ова те чико кошта пет форината.

— Кошта, мећте сви.

— Ја нећу.

— И ја нећу.

— Стој да ја тебе ударим, мислиш бојим се ја твоје плашње видим ја шта ти имаш, препоручиће чика Ловри мешачу, та те кошта 10 фор.

— Немаш куда, кошта.

— Сад ја иштем десет форината, продужи чика Ловра.

— Дајем, и ја иштем још двадесет.

— Чика Ловра застаде мало, погледа и виде пред играчем својим краља и горњака зелена. Она двоца што неиду показала су сваки по две зелене. Сад још две зелене у руку да има играч, то би било мало сувише, ваљда бар једна има међ онима, што леже, а баш ако има три горњака или три краља, ја имам три кеца — а нећеш ме поплашити. Окуражи се чика Ловра: ево и тих двадесет: показуј шта имаш.

Противник чика Ловрин баци из руку кеца зелена и запита: је ли доста?

— Није, разведри се чика Ловра.

— Показуј ти! рећи ће му противник.

Чика Ловро баци три кеца на сто и пружи руку за банку.

Лакше мало лакше, има и у мене џеп, придодаде му противник и баци и десетицу зелену на сто: ово је мало више, те привуче банку.

Аха, ал ме улови, уздану чика Ловра!

И заиста б и уловљен чика Ловра. Четрдесет и пет форината оде на један мах. За десет мерова жита, што је донео, добио је чика Ловра 70 фор. остало му је дакле још 25 фор.

Међутим је прошло увелико по дне.

Карташ ништа неokusише до мало виселе наприке и леба онако из песнице. Де би се то ручало, да се дангуби.

Дошло је и вече и ноћ је ту била а карте се једнако мешају.

— Време је већ да се разилазимо, рече кадгод у нечело један од карташа; поноћ је већ превалила.

— Верујем ја да би ви садишли, придодаће чика Ловра, али били то поштено било. Ја недам разилазити се, ја хоћу моје да повратим.

— Хајде баш кад хоћеш, ја сам мислио да му оно мало оставимо за пазар, пришанну један грошићар другоме, али кад њему не треба, ми ћемо узети.

Карташе се продужи. Чика Ловра добио је једаред дваред а три ред је изгубио. Остало му је још једна једина петица.

— Ову већ недам нигом. Морам у јутру бар свеће за свеца купити и мало ракије, осече се чика Ловра на карташе.

— Даћу ти ја бардак ракије а купићу и свеће, баш ако никако, само покушај срећу још и последњи пут; греота је да толико изгубиш, унашће му гласно у реч бирташ, а шапнуће намигнув на другог једном грошићару: баш ми толико треба да исплатим еварт-

Ловра Ђускалов баца и последњу петицу, баца је да је никад више не дигне. Све је и Ловрино и његових другова добио онај од грошићара што је јутрос бојаги с добитком дошао „Славини.“

— Сад смо чисти рекоше грошићари чика Ловри.

— То је најлепше, чист рачун добри пријатељи подсмехну се чика Ловри онај што је добио.

Чика Ловро се разљути на то и заповеди брташу:

Дај вина. Сутра доносим други терет или продаћу коње и кола па ме опет неће којеко исмејавати, није за мене било ни да седнем с таким лоповима, та ви да неварате и некрадете ви би поцркали од глади, нерани вас господар већ крађа па зна и он за то; ал за то опет ја сам тај газда, ту седте на да пијемо. Бирташ доноси а Ловра пије са грошићари.

Зора је већ свитати почела, удари се у ракију. Грошићари и они што су изгубили (да су шта имали) некако су добре воље, чувају се јер морају скорим на посао па пију полако у смеју и шали, а чика Ловра на свој јед не може доста да налије ракије.

Већ је свануло. Грошићари су већ на капији били. Зауостављају кола и дају готов новац у капару. „Нема ту данас на цедуљу свето Чика Ловра плаћа а побро“ подвигнуће у смеју један грошићар другом.

А и зашто неби. Зар то ни је да пукнеш од смеја, неимати ни крајцаре у џепу него почети се играти на бреду, па кад госта намамиш, онда узети од бирташа десет двадесет форината на игру. Бити између себе у договору, па после поделити са бирташем чика Ловрини седамдесет и вратити му његових двадесет?

Чика Ловра пије још једнако ракију. Бирташ му већ више не да. Купио му је свећу и нашо му је као што је обећао, бардак с ракијом, па га жури кући, да бар до звона тамо доспе.

— Доне си сад још један добар паприкаш и олбу вина.

(Свршиће се)

Р А З Н О.

Подела бачко-банатске крајине. Бивша војена граница у Банату и у Бачкој подељена је по новим управним и судским срезовима и по становништву ево овако: Срез карансебешки има 16. в □ миља а 30.308 становника, Тереговачки 18. 4 □ м. а 30.696 ст., Ст. Оршавски 21. 17 □ м. а 14.351 ст., Божовићки 13 □ м. а 29.856 ст., Белоцрвански 16. 37 □ м. а 32.036 ст., Карлсдорфски 10. 95 □ м. а 15.073 ст., ковински 7. 45 □ м. а 21.996 ст., Панчевачки 8. 46 □ м. а 31.344 стан., Глогоњски 963

□ м. а 27.957, Алибунарски 6. 34 □ м. а 26.945 ст., анталфалвски 9. 29 а 26.416 стан., Перлески 11. 14 м. а 22.831 ст. Тителски 7. 0 м. а 15.687 ст. напокон жабаљски 6. 0 м. а 16.324 ст. Свега 163. 20 □ миља и 339.820 становника. —

Неприродно. У Баварској има један дечак тек му је четири године а већ га обузела и брада и бркови, пуши као Турчин а једе као мећава те је тако узрастао јаки и голем, да лекари веле е ће у 7 години, као потпуно развијен човек моћи и женити се, без да му прети опасност, да ће га жена даном приликом моћи и истући. Брата му, који је тек навршио годину дана, гарила је такођер мрка наусница. Посави људи могу завидети тој бркатај и брадатај дечурлији.

Ајао људи браде! Аршин брада је којешта! Нек ускрсне из српске приповести, па нек дође на бечку изложбу, да види онога Американца, што је ономад дошао, да за новце показује — своју браду. Та није то брада, него је баш за приповест; Тај Американец је повисок човек, али му је брада дужа него он; јер је дугачка равно 1 хват, 4 стопе и 3 палца. Рећи ћеш: силе га убиле и с човеком а куд дене толику брадурину! Горњи део браде види се лепо а остало је умотао под одело. Кад стоји управо па опусте своју браду стане ногом на њу, па онај крај што још преостаје дигне опет у вис и подавије га под десно пазухо, па још и онда преостане крајчицак браде, који је дужи него ма која брада, што је имају брадоње.

Најдрагоценије. Имаде на бечкој изложби таквих златарских сандука у којима само два три комада па већ по вредности својој ударају у милионе. Поред тих ствари неће проћи ама баш ниједна госпа а да тихо не уздане; Један Енглец изложио је ту дијаманат што га зову „јужна звезда“ која вреди по милиона фор. а не мож'га ни добити ни по то, јер га је већ купила једна богата Енглескиња. Други енглески златар изложио је низ бисера, што вреди такођер по милиона фор.

НОВИЈЕ ИЗ КЊИЖАРЕ.

— „Јадници“ роман Виктора Ига преводи М. Ракић. Свеска 2-га и 3-ћа. Од овога романа славнога романтичара францускога изишло је већ и трећа свеска. Дело је врло занимљиво а Ракић га преводи са француског оригинала лепим и чистим српским језиком и не обичном лакошћу, тако да ће га свако моћи са задовољством читати. Књига се наручује у Књижари браће Јовановића у Панчеву.

— „Живот Исусов“ од Ернеста Ренана изишао је и у српском преводу наредом штампарије Јовановића и Павловића у Панчеву. Ова важна књига у којој је оштроумни француски историк са гледишта историчког испитао живот Исусов, преведена је како је изишла у оригиналу готово у све језике на свету — па ево је данас добисмо у лепом и разумљивом српском преводу, да је читају о верозаконским стварима мислећи читаоци. Књига је има у великој осмини 14 табака збијена слога, према чему јој је цена са. 1 фор. доиста умерена. Не сумњамо да овако гласовито дело неће стећи и у нас много читалаца. Наручује се у књижари браће Јовановића у Панчеву.

— „Наша нова мера по метарској системи написао Пера Манојловић ц. к. лајтнант 29 регименте у милит. географ. заводу у Бечу. Ово је друго дело у нашој књижевности о новој мери. Прво је написао професор Петровић. Оба писца радила су по страним делима од тих врста и служили су се одредбом новог

закона. У предговору своје књиге, која износи на врло zgodном цепенном формату 7 малих табака, разлаже писац, како се и зашто се уводи нова мера па је после у уводу описује по разним врстама јој. Ради бољег разумевања новог начина рачунања, додао је нешто о десетичним разломцима, описао је свако мерило посебице и додао је у додатку све таблице, у којима је израчуњено претварање нове мере у стару и старе у нову и таблице по којима се изналази цена по новој мери кад се зна цена по старој и обратно.

Уз књигу иде велика бојадисана слика свију мерила, угледна, јасна и разветна, те ће добро доћи свакој школи а и свакој кући. Ова слика јако допуњује и расветљује оно што се казује у књизи. Према скупој изради те слике, стоји књига и слика заједно 1 ф. 40 н. и наручује се у самога писца у Бечу. Овом својом књигом изашао је г. П. Манојловић први пут на јавност као српски књижевни радни, ми му желимо богата одзива. Знамо да је нови писац необично даровит стручњак и да је у осталим гранама науке и уметности врло вешт човек, а као што је родом из гњезда српских соколова то и несумњамо, да ће у Манојловићу за коју годину добити српска књижевност вредна радиња, којих је и онако мало у нас. Од дара и родољубља г. Манојловић можемо то с правом ишчекивати. —

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

У Београду је био пре неки дан страхан лед, велики као голубије јаје и потукао је силне винограде и воћњаке.

У Сомбору били су избори за варошко представништво где је слогом и одушевљеним радом српска народна странка одржала победу, те је са десет поузданих гласова у већини. При конституисању по новом муниципалном закону усвојен је предлог дра Максимовића српски језик за званични и пословни језик. —

У Француској се догодила знатна промена. Верзалска народна скупштина у којој су за сада у већини краљевци и царевци, оборила је председника републике Тијера, заслужнога старца, који је Француској учинио велике услуге и који се ослањао на републиканске народњаке. За председника изабран је Мак Махон маршал француски, који ће по свој прилици радити да се погне на престол син Наполеона III, али ће пре тога бити свакако љута окршаја, јер је народ за републику.

Црногорски кнез Никола стигао је са кнегињом Миленом и ћерком у Беч да посети изложбу. На жељезничкој станици поздравно је кнеза, у име царево, штабни мајор задарски Темел, од рускога послаништва први тајник за тим војвода кобуршки. Кнеза који се два дана бавио у Бадену допратили су у Беч војвода Ђоко Мијусковић, сенатор и војвода Илија Пламенац, сенатор Вукан Милић, капетан Бајо Бошковић, и тајник Јован Сундечић. И кнез и кнегиња бијаху у богатом црногорском оделу. На станици било је српских хрватских и словенских ђака који су поздравили јуначку главу Црне горе са громовитим „живио“. Кнез упада сваком у очи својим мушким и јуначким ликом а кнегиња је дивна српска лепота. У Бечу ће боравити петнаест дана.

Падања Берзанска криза вуче собом још многе жртве у попор пропасти. Ових дана пала је јака трговачка кућа Грубера у Пешти а услед ње кућа Херца у Земуну. Зна се да су те трговачке куће јако радиле са српским трговцима из Босне, Србије и Војводине. Дај Боже да не зајауче нико од наших људи за њима.

Влада је поднела угар. сабору законске предлоге о банатско бачкој крајини у којима предлаже, да се подигне нова северинска жупанија од романско банатске пуковније, од које се нешто и крашовској додаје, а остало да се сједини са торонталском. Осим тога узакониле би се дојакошње привремене уредбе у крајини а општине и вароши ће се равнати по угарским законима. Хоће да се одрже и граничарске школске уредбе, које су начиниле толико немира и забуне. Срби посланици противиће се томе одлучно.

На место бившег кр. комесара доћи ће нов, али веле за рачуне и испитивање фондова.

Владимир Јовановић постао је у Београду секретар поштанског одељења министар. унутрашњих дела. И приличи „Слобода руг“ поштански рог!

Угарско министарство просвете забранило је и за карловачку гимназију Бошковићеву историју и Новаковићеву читанку. Наравно, троједна краљевина има своју аутономију у просветним стварима!

ПОЗИВ

У ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

„ЗАДРУГЕ ЗА СРПСКУ НАРОДНУ ШТАМПАРИЈУ.“

Поштовани чланови задруге за српску народну штампарију овим се учтиво позивају у редовну годишњу скупштину задруге, која ће се држати у недељу $\frac{3}{15}$ јуна о. г. у 3 сата после подне у дворани „Матице Српске.“

У случају ако се на ову скупштину не би 50 чланова искупило, онда ће се у смислу §. 20. задружних правила на три недеље дана доцније по ново сазвати скупштина, у којој ће присутни чланови без икаква даља обзира правоваљано моћи решавати о свима предметима, који су први пут на дневни ред стављени.

Ред предмета је овај:

1. Оверовљене присутних чланова.
 2. Извештај о радњи и о рачунима.
 3. Избор одбора за преглед рачуна.
 5. Поједини предлози.
 4. Допуна једне трећине управног одбора.
 6. Избор одбора за оверовљење записника.
- У Новом Саду, $\frac{8}{20}$ маја 1873. год.

Др. Стеван Павловић с. р.

председник задруге.

Др. Илија Вучетић с. р.

бележник задруге.

2—3